זון אויפגאנג — 7.48.
זון אונטערגאנג — 5.38.

די איינציקע אידישע צייטונג אין מערב קאנאדע עטאבלירט אין 1910 דערשיינט

יעדן טאג

דאס אידישע וואָרט

THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

וועטער: אממייסטן קלאר און מילד

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

Vol. 21. No. 31. Winnipeg, Thur. Feb. 12, 1931. Published Daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג דאנערשטאג, כח׳ שבט, תר״א.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY FEB 18 19

קיין ענדערונגען אין זייסן פאפיר זולן ניט געמאכט ווערן, דערקלערט פרעמיער מאקדאָנאלד

אנב - אורדא

פון מארק

„גרין מעדאוס"

ווען פון „גרינע פעלדער" ווערט „גרין מעדאוס", מוזט איר דערוואַרטן, אז די לאנקעס וועלן עפעס זיין אנדערש ווי די ליטווישע פעלדער. און אז די גרינקייט וועט אויך זיין פון אן אנדער שאטירונג.

מען קאן ניט זאגן, אז די „גרין מעדאוס", אויפגעפירט פון דער „מנורה" אין קליינעם טעאטער די לעצטע דריי אוונטן האבן איבערגעגעבן געגוי הירשביינס „גרינע פעלדער". איבערגעפלאנצט אויף א גאנץ פרעמדן באדן האבן די ליטווישע פעלדער געמוזט אביסל טראנספארמירן זיך.

אבער פארט איז עס געלונגען דער רעזולטאט, אז פארהיט א סך פונ׳ם אריגינעלן באראקטער פון די „גרינע פעלדער", און עס האט זיך דא שיר ניט געשפירט דער אראמאט פון די געקאפיעטע היי פון די ליטווישע לאנקעס.

און דאס איז באמת צו באוואונדערן ווען מען נעמט אין אנבאטראכט, אז דער רעזשיסער (ווינסטאן מעקווילען) איז ניט קיין ליטוואק און ניט קיין איד, און האט קיינמאל אין זיינע אויגן ניט געזעען די ליטווישע פעלדער. און אים איז זיכער פרעמד דאס אידישע לעבן אויף יענע פעלדער.

עס האט אים דא געהאלפן זיין קינסטלערישע אינטואיציע, אזוי ווי זי האט אים געהאלפן לעצטן יאר, ווען ער האט רעזשיסירט אזוי אויסגעצייכנט די אויפפירונג פונ׳ם „דיבוק", וואס שילדערט א נאך מער אויסטערלישע וועלט.

***

איך האב בכלל ניט ליב צו באריידן פון זייער פרנסה די אפיציעלע טעאטער קריטיקער, און איך בין פארזיכטיג ניט אריס־צוטראגן קיין אורטייל איבער׳ן אינדיווידועלן שפילן פון איינעם אדער א צווייטן. מיך אינטערעסירט מער ווי אלץ דער אלגעמייענער איינדרוק פון דער אויפפירונג, — דער איינדרוק וואס ווערט געשאפן אין אזוי פון יעדן שוישפילער באנדער, ווי פונ׳ם גאנצן אנסאמבל, — די אפשפיגלונג פון דער געהייטער האנט הינטער די קוליסן, וואס געפינט איר קינסטלערישן אויסדרוק אויף דער בינע.

און ס׳איז דא געווען א געוויסע גאנצקייט, א געוויסער אנגעצייכנטער ציל, וואס איז דערגרייכט געווארן.

און, ניט נעקוקט אויף שוואכקייטן פון אינדיווידועלע שפילער און דאנ׳ארדערט באגאנגענע פעלערן, איז דער גאנצער איינדרוק געווען זייער א גוטער.

***

אנסאמבל אבער איז א צוואמענשטעל פון יחידים, און ווי איך זאל נוט וועלן אויסמיידן קיין פערזענלאכע קריטיק, מוז איך דא דערמאנען אמוויינינסטנס די צוויי עפיסטרעטן; וואס האבן כייטנ׳ טראגן צום בעסטן דערפאלג פון דער אויפפירונג, פון איין זייט, און די וואס האבן פארפעלט בייצוטראגן צום גוטן איינדרוק, פון דער צווייטער זייט.

הורשביינס פעסטן זיינען שטיל און גלאטן, ווי ער אליין. עס פעלן אין זיי בכלל זייער דראמאטישע האנדלונגען און טעאטראלישע עפעקטן, וואס זאלן מאכן זיי לעבעדיק אויף דער בינע.

ווערן זיי געשפילט זייער גוט, ווערט מען פארארבעט פון זייער מענשלאכער פשטות. שפילט מען זיי מעסיק אדער שלעכט, דאן זיינען זיי מאנגאטאן.

אז די מנורה אויפפירונג האט געהאלטן דעם עולם טיף פארארינטערעסירט, אויב ניט געשפאנט, איז עס שוין א סימן, אז ס׳איז געווען גוט געשפילט.

און צום דערפאלג האט אממערסטן ביינגעטראגן גינא פרענקל, אין דער רא׳ל פון ציגע, מיט איר לעבעדיקייט און זכ׳ן וועגלאכקייט. זי איז געווארן דער צענטער פון דער בינע, איר „רוח החיים".

פארקערט, א פעלער אין דער אויסטייטשונג פון זייערע טיפ׳ן האבן נעמאכט אלאן קאסטעל (דור׳נה) און נ. ב. זר מערמאן (אלקנה).

דער ישוב׳ניק איז א דעמבענער, איינ׳ געווארצלטער איד, אבער ניט קיין „חיל׳ צערנער"; ער איז תמימות׳דיק אבער ניט תמ׳ווארטע.

זיי האבן די צוויי ישוב׳ניקעס מארע׳ לירט פון דערשלאגענע אידישע פעלערס, און אויך ניט פון דער ווירקלאכקייט, נאר פון א ניט־געלונגענער פארטאגראפיע . . .

צי דאס איז געווען זייער איינענער פעלער, צי דער פעלער פון דער רעזיסיר, אבער ס׳איז געווען פארדראסיק, וואס אט די אמוויינינסטנס טיילווייז פארמיידלאכע פעלערן זיינען ניט אויסגעמידן געווארן.

***

און א ווארט וועגן דער ענגלישער איבערזעצונג (נעמאכט פון נ. ב. זימערמאן און סיטל שעפס):

מיין איינדרוק איז, אז דאס איז זייער א געלונגענע איבערזעצונג. עס איז פארהיט געווארן די פשטות פון סטיל, וואס איז אזוי וויכטיג פאר אזא אידיליישער פיעסע. די יונגע איבערזעצער האבן, אנ׳ דערש ווי געוויינלאך א איד וואס קאן גוט ענגליש, אויסגעהאלטן דעם נסיון און ניט באנוצט זיך מיט׳ן הויך־פליעדיקן ענגלישן סופער־ליטעראַרישן סטיל.

***

א גוט שטיקל ארבעט געווען.

א דאנק דער „מנורה" פאר די אנגענעמע פאר שעה.

זינט איך האב געזען די מנורה אויפפירונג פון „מנשה", בין די „גרינע פעלדער", אויצ, האבן זיך די דראמאטישע כחות פון דער הינער „מנורה" שטארק אנטוויקלט.

חלואי ווייטער ניט ערגער.

אלטער תושב זאגט פאראויס זייער טרוקענעם פרילינג און שלעכטע גערעטעניש

אוטן סאונד, אנטעריא, פעב. 12. — דוש. ב. באוס, א הינער אלטער תושב, ווערט דא פארראכנט פאר א גוטן וועטער נביא. — זיינע פאראויסזאגונגען זיינען א סך מאל מקויים געווארן. דערפאר האט איצט אויף געמאכט אן איינדרוק זיין נבו׳אה. אז דאס יאר וועלן מיר אין קאנאדע האבן זייער א טריקענעם פרילינג, וואס וועט זייער שלעכט אפרופן זיך אויף דער גערעטעניש.

מר. באוס ראט די וואס האבן ווייץ אויף די הענט צו האלטן זיך דערמיט, ווייל ס׳איז לויט זיין מיינונג, ניטא וואס צו דערווארטן קיין גוטס פון דער גערעטעניש פון יאר 1931.

—(::)—

בערלין, פעב. 12. — די ארבעטסלאזיקייט אין דייטשלאנד, פונקט ווי אין די מייסטע לענדער אין דער וועלט, האלט אין פארגרעסערן זיך.

דעם 31טן יאנוואר זיינען אין דייטשלאנד פארגעיכסטערט געווארן פיר מיליאן, 894 טויזנט ארבעטסלאזע. אין פארלויף פון צוויי וואכן, פון דעם 15טן ביז דעם 31טן יאנוואר איז די צאל ארבעטסלאזע געשטיגן אויף 129,000.

מרס. פעקטער, באקאנטע כלל טוערן געשטארבן אין עלטער פון 44 יאר

מרס. ד. פעקטער

נאך א שרעקלאכן קאמף מיט א שווער קראנקהייט איז מרס. ד. (ליליען) פעקטער געשטארבן היינט פרי אין דזשעווישן 3.30 נ.מ., צום שערי צדק בית־עולם.

מרס. פעקטער איז געווען נאך א יונגע פרוי — 44 יאר. נעקומען קיין קאנאדע מיט איר מאן און פאמיליע אין 1907. פאר א ליינגערער צייט האט ד. פעקטער און זיין פאמיליע געוואוינט ארום סאס־קאטון, די לעצטע 8־9 יאר אין ווינ׳פעג. דא האט זיך מרס. פעקטער אריינגעווארפן אין דער געזעלשאפטלאכער ארבעט מיט דער נאנצער ענערגיע פון א געבילדעטער איבערגעבענער ווארטהארציקער אידישער פרויען טוערנס — מיטגעארבעט אויף אלע געביטן, אבער איבערהויפט אין דער הדסה. איר קראנקהייט האט ארויסגערופן פיל זארג — און הונדערטער פרויען פלעגן טעגלאך זיך נאכפרעגן וועגן איר צושטאנד.

מרס. פעקטער, באקאנטע כלל טוערן געשטארבן אין עלטער פון 44 יאר

טראץ אירע שרעקלאכע ליידן האט זי זיך ביז דער לעצטער מינוט פון איר באוואוסטזיין אינגערעסירט אין אלץ וואס איז פארגעקומען, כאטש מ׳האט קיינעם ניט צוגעלאזט צו איר בעט. ביז די לעצטע טעג האט זי נאך מוטיק געקעמפט, ווען זי האט זיך איבערצייגט אז ס׳איז קיין האפענונג ניטא מער — האט זי רואיק רייד־רנדיק צו איר מאן געבעטן ער זאל זעען די קינדער זאלן ווייטער פארזעצן זייער לערנען, אלגעמיינעם און אידישן, — און זי האט זיך מיט זיי געזעגנט . . . זייט נעכטן פרי איז זי שוין געבליבן באוואוסטלאז.

זי לאזט איבער איר מאמע, איר מאן דוד פעקטער, און פיר קינדער: יעקב, גאלדי, רבקה און בעסי. א ברודער, ס. קרא וויץ און דריי שוועסטער: מרס. בער, ניי־יארק; מרס. פענסאן בריקלין און מרס. גערליקאוויץ, ארץ־ישראל.

פערזענלאכע אפשאצונג פון דער פארשטארבענער

מרס. ה. י. ווייל דער, וועלכע האט געהאט די געלעגענהייט זיך נעענטער צו באקענען מיט דער פארשטארבענער מרס. ד. פעקטער, שרייבט פון זיינע האבא־אונטערטאנען און האט זיי פארגעלייענען זיין מאנר־פעסט: „מיר, קענען יוסף־לייב לאזאראוויץ, האבן לאנג צוגעגעבן אין ניט פון קעגיגלאכן בלוט, — האט אונזער „אידישער" קענען יוסף־לייב לאזאראוויץ, מקריב נעווען א קרוין וואס ער האט שוין געטראגן, — און אויף, ווי מען זאגט, איבער א פרוי.

די דאזיקע וויכטיקע ידיעה ווערט אחר נעבראכט פון ספאקיין, וואש., וואוהין יוסף־לייב לאזאראוויץ, קענען פון דער טרעמפס און אומפעראטאר פון די האבאס איז דיי טעג אנגעקומען מיט א ספעציעלער קענינגלאכער „עטעל קאר" פון וואנקאווער, ב. ק.

אנקומענדיק קיין ספאקיין, האט ער צוזאמענגערופן א קאנפערענץ פון פאר־שמייער פון זיינע האבא־אונטערטאנען און האט זיי פארגעלייענען זיין מאנר־פעסט: „מיר, קענען יוסף־לייב לאזאראוויץ, האבן לאנג צוגעגעבן אין אלץ וואס איז פארגעקומען, כאטש מ׳האט קיינעם ניט צוגעלאזט צו איר בעט. ביז די לעצטע טעג האט זי נאך מוטיק געקעמפט, ווען זי האט זיך איבערצייגט אז ס׳איז קיין האפענונג ניטא מער — האט זי רואיק רייד־רנדיק צו איר מאן געבעטן ער זאל זעען די קינדער זאלן ווייטער פארזעצן זייער לערנען, אלגעמיינעם און אידישן, — און זי האט זיך מיט זיי געזעגנט . . . זייט נעכטן פרי איז זי שוין געבליבן באוואוסטלאז.

פערזענלאכע אפשאצונג פון דער פארשטארבענער

מרס. ה. י. ווייל דער, וועלכע האט געהאט די געלעגענהייט זיך נעענטער צו באקענען מיט דער פארשטארבענער מרס. ד. פעקטער, שרייבט פון זיינע האבא־אונטערטאנען און האט זי פארגעלייענען זיין מאנר־פעסט: „מיר, קענען יוסף־לייב לאזאראוויץ, האבן לאנג צוגעגעבן אין אלץ וואס איז פארגעקומען, כאטש מ׳האט קיינעם ניט צוגעלאזט צו איר בעט. ביז די לעצטע טעג האט זי נאך מוטיק געקעמפט, ווען זי האט זיך איבערצייגט אז ס׳איז קיין האפענונג ניטא מער — האט זי רואיק רייד־רנדיק צו איר מאן געבעטן ער זאל זעען די קינדער זאלן ווייטער פארזעצן זייער לערנען, אלגעמיינעם און אידישן, — און זי האט זיך מיט זיי געזעגנט . . . זייט נעכטן פרי איז זי שוין געבליבן באוואוסטלאז.

זי לאזט איבער איר מאמע, איר מאן דוד פעקטער, און פיר קינדער: יעקב, גאלדי, רבקה און בעסי. א ברודער, ס. קרא וויץ און דריי שוועסטער: מרס. בער, ניי־יארק; מרס. פענסאן בריקלין און מרס. גערליקאוויץ, ארץ־ישראל